

Speleološka ekspedicija »Chatir-Dag 07 Krim«

Nataša Matoš

Suradnja našega Speleološkog kluba »Ursus spelaeus« iz Karlovca s ukrajinskim speleolozi- ma započela je 2005. g. kada smo u želji da se upoznamo sa špiljama u gipsu stupili u vezu s članovima Speleološkog kluba »Podillja« iz Ternopila. Iste godine organizirali smo ekspediciju u Ukrajinu.

Kolege iz »Podillje« uzvratili su nam posjet na ekspediciji »Srednji Velebit 2006«, a da se tradicija ne bi prekinula, 2007. dobili smo poziv za ponovni susret i druženje s njima, odnosno za sudjelovanje na ekspediciji »Chatir-Dag 07 Krim«.

Bez imalo premišljanja prihvatili smo poziv, a vidjevši na karti gdje nam je otprilike krajnje odredište i kolik put valja prevaliti, uzbuđenje je bilo tim veće. Slijedio je najzamorniji dio posla, a to je organiziranje puta. Taj dio je uspješno obavio voditelj našeg dijela ekspedicije Hrvoje Cvitanović.

Speleološku ekspediciju su organizirali ukrajinski kolege speleolozi iz KS »Podillja« koji

djeluju u Ternopilu, gradu u zapadnom dijelu Ukrajine, a trajala je od 3. do 21. kolovoza 2007. Područje istraživanja bila je visoravan na Chatir-Dagu, u južnom dijelu ukrajinskog poluotoka Krima, na prosječnoj nadmorskoj visini od 1100 m i s najvišim vrhom od 1527 m.

Ekipa iz Hrvatske sastojala se od 12 speleologa iz 4 klubova. To su bili: Mirna Mateša-Rade, Nataša Matoš, Hrvoje Cvitanović-Cvite iz SK »Ursus spelaeus«, Antonio Mihalić-Mali i Predrag Rade iz SD »Karlovac«, Dalibor Reš, Rudi Reš, Ivana Bartolović, Andrija Rubinić, Danijel Veljković iz SU »Estavela«-Kastav, Gordana Miščenić i Danko Škalamera iz SU »Spelunka«-Ičići.

Karlovački dio ekipe je krenuo na put 3. kolovoza u 5:27 h vlakom prema Zagrebu, gdje smo se sastali s ostalima i u dobrom raspoloženju nastavili preko Budimpešte i Čopa, koji je ujedno i granični prijelaz iz Mađarske u Ukrajinu. Do Ternopila smo stigli 4. kolovoza u 11:36 h. Susret

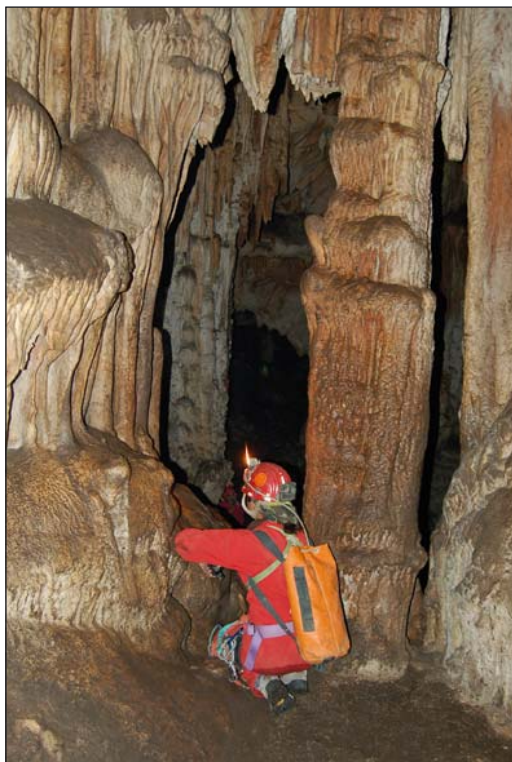
Hrvoje Cvitanović

Chatir-Dag, područje našega speleološkog istraživanja

Juri Gloviuk

U sigastom saljevu Jame uz put

Juri Gloviuk

Među sigama Jame uz put

s dragim nam prijateljima bio je nabijen emocijama, tako da umor od 24-satnog putovanja, presjedanja i prenošenja teških ruksaka i opreme iz vlaka u vlak nismo imali kada osjetiti. Dan odmora prije nastavka putovanja prema Krimu proveli smo u obilasku grada, kupovini hrane i ostalih potrepština za ekspediciju te »kvalitetnom« druženju na Slavekovej vikendici. Naši su nas domaćini počastili gradskom kupelji sa saunom, na čemu smo im bili jako zahvalni. Dalo bi se u takvom ozračju i nastaviti, ali cilj nam je ipak bilo nešto drugo. Sljedeći dan, 5. kolovoza u 16:00, krenuli smo zajedno s 24 ukrajinska speleologa vlakom dalje prema Krimu.

Krim je poluotok između Azovskog i Crnog mora s površinom od 27.000 km² i 2.550.000 stanovnika. Glavni grad krimske oblasti i naša zadnja željeznička postaja bio je Sinferopolj, u koji smo stigli 6. kolovoza u 15:20. Tu smo posjetili Centar speleo-turizma i susreli se s gospodinom Kozlovim, osnivačem Speleološke Federacije Ukrajine (SFU), čovjekom koji je bio zaslužan za organizaciju našega besplatnog prijevoza i

boravka na visoravni. Slijedilo je putovanje »kamazom« i autobusom brdskim putem prema Chatir-dagu. Oko 20:00 stigli smo na visoravan i u logor, koji se nalazi u napuštenoj vojnoj bazi za radarske sustave bivše vojske SSSR-a. Još se osjećao vojni duh, svuda naokolo ostaci velikih kamiona, prikolica i druge vojne opreme. Podigli smo šatore i legli umorni, ali zadovoljni dosadašnjim događanjima.

Na sastanku prvoga dana boravka u logoru dogovoreni su ciljevi ekspedicije i određen način rada. Od SFU-a smo dobili popis od 10 jama na površini od 4 km² koji je rađen 60-ih godina s približnim koordinatama i dubinama. Naš je zadatak bio pronaći te jame, ponovno ih istražiti i topografski snimiti.

Prvi odlazak na teren odnosio se na kolektivno rekognosciranje zadanog terena i utvrđivanje točnih koordinata jama. Posebnosti su visoravni puste, valovite livade sasušene trave uz mnoštvo vrtača, koje odudaraju zelenilom od nepreglednog žutila livada. Zanimljivo je da se u gotovo svakoj vrtači nalazi otvor potencijalne jame.

Sljedećih bi dana vođa ekspedicije Vitalij podijelio ljude u skupine te bi svaka dobila zadatak, koordinate i zadužila se za opremu. Nakon doručka bi se razišle, svaka na svoju stranu. Ukrajinska speleo-škola, kojoj je ovo bila prva veća akcija, imala je posebne zadatke. Mladi članovi prvi su se puta susreli s tehnikom savladavanja vertikalnih objekata. Nakon 2-3 odlaska na stijenu i vježbe na otvorenom, ulazili su u jame te, na kraju, i u najdublju jamu tog područja - Bezdanku, dubine 190 m. Posjetila su je i tri naša člana. Otvor jame je promjera 30-40 m, ulazna kosina je dužine 60-70 m, a iza koje počinje vertikalna. Ona se nastavlja u skokovima od 30-40 m do dna, gdje se nalazi veća lijepo zasigana dvorana.

Sveukupno je istraženo i topografski snimljeno 16 objekata. Od 10 zadanih, dva objekta nismo locirali, a pronašli smo i nacrtali 8 novih objekata. Najdublja jama je Alusthinskaja, dubine 98 m. Većina jama ima potencijal za daljnja istraživanja, ali isključivo kopanjem i miniranjem. Za sada je najdublja jama na Chatir-Dagu jama Dva konja s dubinom od 250 m.

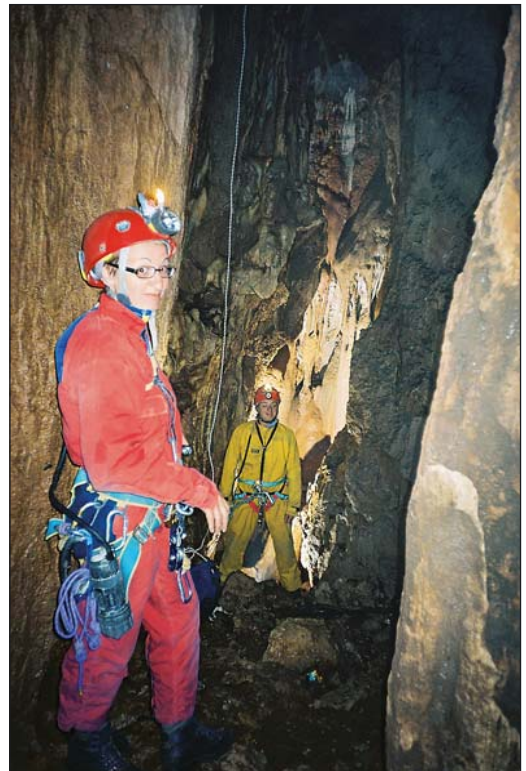
Za boravka na visoravni posjetili smo i dvije turističke špilje, koje su zbog blizine Crnog mora i dobre reklame vrlo dobro posjećene. Prva je Zmine-Bair-Hozar s 1500 m dugom turistički uređenom stazom, velikim dvoranama i prekrasnim špiljskim ukrasima. Ova je špilja značajna po paleontološkim nalazima mamuta, bizona, jelena, antilope i drugih životinja koje su u davnna vremena upale u špilju kroz jamski otvor. Nalazi su rekonstruirani i izloženi na početku špilje. Druga je Mramornaja, sa svojih 2050 m dužine najveća je špilja visoravni Chatir-dag. Duboka je oko 60 m i odlikuje se velikim galerijama te bogatstvom i raznolikošću speleotema. Specifičnosti te špilje uvrstile su je među pet najljepših turističkih špilja na svijetu.

Jedan dan smo izdvojili za planinarenje. Naumili smo osvojiti vrh Chatir-Daga koji se nalazi na jugozapadnom dijelu visoravni i vidjeti što se nalazi iza njega. Do podnožja planine vodi put dug oko 3 km. Uspon je prilično strm cijelom svojom dužinom. Vrh je visok 1527 m a nalazi se 6,76 km zračne linije od logora. S njega se pruža fantastičan vidik na Crno more i Jaltu prema jugozapadu i na Krimске gore na

sjeвероистоку. Na vrhu se temperatura spustila na nekih 15°C.

Na visoravni smo bili do 15. kolovoza, kada je ekspedicija krenula natrag prema Sinferopolju i odatle prema gradu Mežvodnoe na sjeverozapadnom dijelu Krима, na crnomorskoj obali. Tri dana proveli smo u kupanju, sunčanju i ljenčarenju. Tu smo se prvi puta susreli s autohtonim stanovnicima Krима - s Tatarima. Po kazivanju naših domaćina, Staljin ih je nakon Drugog svjetskog rata raselio po cijelom SSSR-u, a najviše po Sibiru. Uspoređujući ga s našim Jadranskim morem, Crno more nas nije posebno oduševilo. Mutnije je od našega, manje je slano, ali je zato puno velikih meduza. Vidjeli smo neke promjera čak od jednog metra, koje su plutale među nama.

Povratak u Ternopil i rastanak s prijateljima svima je bio težak. Dojmovi s ekspedicije su jaki i uz nadu da ćemo se opet vidjeti i družiti, kod nas ili u njihovoj lijepoj zemlji s pozdravom – ŽIVILI, PIVILI, BUDMO, HEJ!!!

Hrvoje Cvitanović

Na polici u Obijevoj jami